

RUDA ŚLĄSKA 2014

PIEKAROK

ALMANACH POETYCKI

PIEKAROK

ALMANACH POETYCKI

**X REGIONALNY KONKURS POETYCKI - PO ŚLONSKU
IM. KS. NORBERTA BONCZYKA**

RUDA ŚLĄSKA 2014

Copyright by
Miejska Biblioteka w Publiczna w Rudzie Śląskiej

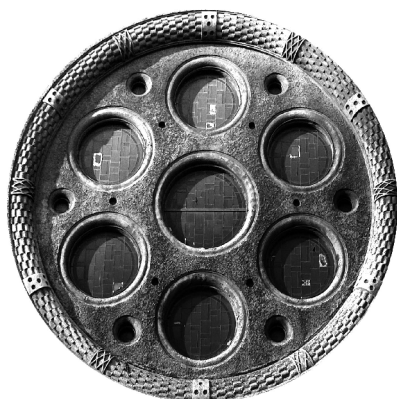
Redakcja, grafika i opracowanie
Krystian Gałuszka

Miejska Biblioteka w Publiczna w Rudzie Śląskiej
41-710 Ruda Śląska, ul. J. Dabrowskiego 18

ISBN 978-83-928622-5-2

PRZEDMOWA

Kolejny almanach o smacznie brzmiącym tytule „Piekarok” jest drugą propozycją edytorską posumowującą zmagania poetyckie odbywające się w ramach „Regionalnego konkursu poetyckiego - po śląsku im. ks. Norberta Bonczyka”. Pierwszy almanach „Sznita z bajlagom” wydany w roku 2009, zawierał utwory wyróżnione i nagrodzone w Konkursie za lata 2005 - 2009. Natomiast niniejsza propozycja wydawnicza gromadzi utwory nagrodzone i wyróżnione w Bonczykowym konkursie za lata 2010 - 2014.

Celem „Regionalnego konkursu poetyckiego - po śląsku im. ks. Norberta Bonczyka” było ukazanie możliwości etnolektu śląskiego w praktycznym zderzeniu z zapisem lirycznych doznań poetyckich. Uprzedni almanach, jak i obecny rejestrują historię tychże bojów, które niejednokrotnie ukazywały dość sztywne i tradycyjne przywiązanie autorów do określonego stylu poezjowania. Cytowane wiersze wykazują również, że wysoki poziom erudycyjny oraz intensywne doznania emocjonalne autorów w zderzeniu ze śląskom godkom - jak z każdym językiem - mogą stworzyć efekt synergii, owocem czego, słynna efemeryczna dama zwana poezją, jest w stanie zagościć w sercu czytelnika.

Organizatorzy w szczególny sposób polecają propozycje poetyckie osób nagrodzonych w bieżącej edycji konkursu, gdyż z perspektywy lat okazuje się, iż wawrzyn śląskiego Homera trafił do nich nieprzypadkowo. W roku 2014 w X edycji Regionalnego Konkursu Poetyckiego po śląsku im. ks. Norberta Bonczyka jury w składzie: Maciej Szczawiński – przewodniczący jury, Jan Wyżgoł, Krystian Gałuszka, Longina Kroker postanowiło przyznać:

I nagrodę Panu Bogdanowi Nowickiemu (godło „Maszkietnik”) ze Świętochłowic za zestaw wierszy, II nagrodę Panu Mirosławowi Kowalskiemu (godło „Jada na kole”) z Mysłowic za zestaw wierszy, III nagrodę Panu Krzysztofowi Kokotowi (godło „ABI”) z Nowego Targu za zestaw wierszy oraz dwa równorzędne wyróżnienia dla Pani Eweliny Soski (godło „Mysza”) z Katowic za zestaw wierszy i Panu Bernardowi Śmigale (godło „Skrzyba”)

z Rudy Śląskiej za zestaw wierszy.

Gratulując pięknej poetyckiej roboty wszystkim autorom, tym wyróżnionym we wszystkich edycjach Konkursu i tym których laur zwycięstwa ominął, zapraszam ewentualnych czytelników do lektury tego niezwykłego tomiku.

Krystian Gałuszka

WIERSZE

BARBARA GROMOTKA

KRISBAŁM

Tak jak każdy rok
Krisbałm cołki łod śniega
Przeloz przez prog
naszyj chałupki...
Je łon ganc inakszy
Łod tych kere znom...
Łod tych kere
nasi synczkowie...
Piyknie grisuwali
ze blyskym
we łoku...
Tyn prziszol do dom
cichsko...
blank cichusko...
Tak choby se gańbuwoł...
Choby pytoł
ejzi mogę
jak Ciebie nima...
Przykludzić sie do nos
Na pora dni
na pora nocy...
Ejzi mogę
przy Wilijnymu stole...
Łozpocznyć rzykanie...
Przidziwać się
łomaniu opłatkym...
Przitulić do sia
kej płaczki same
Bydom szły ze oczow
przy proznym talyżu...
Kery jeszce tak niedowno
należoł do Cia...
Zaśpiywać...
Kolenda...

KRZYSZTOF KOKOT

KAJ ŻEŚ

Kaj żeś
moja malutko
ze szlajfami we woskach
i furgajoncyj kecce
z welonu mamy
spaplano szekuladowym pudingym
cudnie szczyrbato
kaj żeś
czy już niy pokożesz
maluśkimi ronczkami
jak mi przajesz

ino ta lalka bez nogi
ciyngym czeko
na łobiecano kołysanka

STARY FARORZ

Stary Farorz
godo wszystkim po imiyniu
kej go spotkom
czas się cofo w oka mgniyniu
ton jak downij
w halbkach z grubom zolom
i wytartym
mantlu co się niy doł molom

Nasze grzychy
telegrafym słoł do nieba
na kozaniu
łostro pedzioł kedy trzeba
wszystkich ochrzcił
i pochować musioł wielu
ciyngiyum stadko
swych owieczek wiod do celu

Dziś pod krykom
żwawym krokym szpacyruje
tu zagodo
tam się czymsiś zadziwuje
to nasz łociec
pozdrow i całuj po rynce
nawet wtedy
kedy grzebie... przy staryj syrynce

JEDNO SŁOWO

Jest ci dobrze
Wszystko masz co trzeba,
Uchylono
Fortka prost do nieba.

I przileci słowo, richtich ślonskie kiere
Drap chyto za garło i jankor cie biere.

Bo z daleka, zdarzo się czasami,
Wiyncyj sercym patrzysz, a mynij łoczami !

Abo kasiś
W piontyj świata stronie,
Ftoś na drodze
Prziklon fest "pieronie".

I to ślonske słowo tak zabrzmiało mile,
Drap chyto za garło i budzi gyfile.

Bo z daleka, zdarzo się czasami,
Wiyncyj sercym patrzysz, a mynij łoczami !

Trefić możesz
A to strasznie boli,
Tu u siebie
Ftoś cie łopierdoli.

I to jedno zdanie, pitej stond gorolu
Drap chyto za garło i lygosz na zolu.

Bo z daleka, zdarzo się czasami,
Wiyncyj sercym patrzysz, a mynij łoczami !

INKSZY ŚWIAT

nasz plac
topi się w jesiennym marasie
kulomy sie tukej pomału
swojymi malučkymi sprawami
nuda o gymbie somsiadki
woło na klachy
zanim kalny ranek
doczeko się połednia
w radiu pierdoły
o cudzym świecie
ftory zaczyno się
trzi kroki stond
za sklepikym na rogu
u nos
na placu spokoj
gołymbie gruchajom na dachu
kury drzimiom
we fleku słonecznego ciepła
z uchylonego łokna
wonio łobiadym
po połedniu
zaczyno się ruch
psy wesoło myrdajom łogonami
na powitanie tych
kerzy idom nazod zmordowani
z inkszego świata
tak dalekego
że niy spominajom o nim
nawet Bogu
przy wieczornym rzykaniu

NASZ UTOPEC (BOJKA)

Zielony utoplec
Co żył tukej w stawie
Prziszel do dochtora
Ledwo zipionć- prawie
Kościska go bolom
Pływać niy do rady
Nic niy pomagajom
Ze szlomu okłady
Medyk go oklupoł
Wystoł na badania
Pedzioł smutnym głosym
Dość tego toplania
Musisz iść do łozka
I opodeldokiym
Szmaruj się codziynnie
Niy łaż nad potokym
Potym jeszcze szkryfna
Papiorek do gminy
Byś zamiyszkoł w bloku
I dostoł pierziny
Rojmatyka przeszła
A łon ciyngym z nami
Wito sie pod siyniom
Zimnymi łapskami
Przikrzy mu się czasym
Patrzy na mokradła
Ftore świycom w słońcu
Jako pszczyńske żadła
Ciongnie go do wody
Dre go w świat daleki
Wyboczyć mu trzeba
Choć kapie z gipsdeki

JANKOR

Ćmi się ...
po ekach bure fleki
kładom się cichuśko
pod łoknym nelki woniajom
zagłuszone dymym
z uślinionego sztomla
Gowa
łoparto na łokciach
oczy blank niyruchome
przglondajom się cudzyj gymbie
na dnie szolki
downo zimnyj kawy
Czekom...
kedy drzwi się uchylom
wleziesz po cichu bez klupanio
einfach gryfno i do ucha
powiysz mi słowa słodke
jak odpustowe pierniki
Świyczka
ze zdychającym płomiywym
zaproszo mota do tańca
myśli w kotłko te same
kryncom sie po łebie
a tu już niyskoro
Jankor...
szarpie jak wiater drachym
pieron dowo probować
gorzke mandle pszonio
gizd na truc przypomino
łona się dziś wydowo...
nie za mie

SELFIE*

Na betonowym płocie
paw rozłożył łogon
alejom gwiazd po marsie
idom jak ich łojcowie

dziołcha w farbach dyngi
ciepła łokym do żadełka
ring w nosie blicnył laserowo

karlus w wycioranych džinsach
zapatrzony w cyferblat telefonu
klupie po kneflach

w bliskim tle
niywyspano szarość przistanku
przebiyro z nogi na noga
cisza eli otympiynie

chopy w jednakich myckach
baby ledwo sztrajchniynte
trwajom w beznadziejności

to niy wyszło spod pyndzła
wymalowanyj grupy janowskij
Kutz tyż tego niy kryncił

na kliszy szkrabniynte
rano - ganc ajnfach**
selfie
śląskiego przedmieścia

* *selfie* - rodzaj fotografii autoportretowej

** *ganz einfach* (niem.), napisane fonetycznie

BABKA

1921-1930

wysoko nad głowom
niosła tasza z czerwonym krzyżem
noc granica myntno woda w rzece
plebiscyt i powstańczo poniywyrka
wreszcie Polska uproszono wymodlono
po tym trza było piechty do Piekor
pedzieć do serca Dziynki Maryjo
a było za co dyć już niydługo
dło dziółchy przisedł czas na przonie
na familio i normalne życie

1931-1945

darzyło się Bogu dziynki
własny dom i gruszka w łogrodku
upragniono kolybka pod loknym
nie przypuszczała wtedy
że tyn łokruszek bydzie rzykoł
Vaterunser przy piyrszyj komoniji
a chop pokutowoł za Polska
w łokropnym Buchenwaldzie
wtedy co wieczor na klynczak prosiyła
Matko z Piekor niy łostowiej nos
zlituj się nad nami borokami
dziadek sponiywiyrany wrocioł do dom
wrocioła tyż nadzieja

1946-1970

babka była zawsze i wszyndzie
rano wiodła do szkoły
czekała z łobiadym
i bryjtłym poszmarowanym
marmoladom z łopadowek
roz w roku wczas rano
pakowała ruzak i darła nos

na pielgrzymka do Piekor
nojlpszo lekcja wiary i historii
miyndzy kamratami z powstań
ze śpiywym pod sztandarami
szli my dziynkować
za polski Ślonsk

1985

polegiwała od Piotra i Pawła
potym posłała po ksiynda
rychtowała się do lepszego życia
ze zdjyncio na nachtiszlu
patrzył gryfny dziadek
pochowany w powstańczym mundurze
westchnyła głymboko
na chudyj szyi szkaplyrz z Piekor
i łowinynty to żylasto rynku
napoczynty różaniec
wiatr lekko ruszył gardinom
łotwarła na chwila oczy
jakby boła się spóźnić
na łostatni cug do wieczności

lato było gorke
przejrzale gruszki ślatowały w trowa
fto je pozbiyro...

ŚLATUJOM JABKA

ślatujom jabka
zimny wiater łod gor
gwizdo na żółtych trowach
ryszawo rajcowno koza
ciśnie gipko do chlywika
wynzeł na szplacie w galotach
jeszcze wytrzić śpiki
i leca z patykym

na cyferblacie wajzry stojom
kaj podziół się czas

klap...klap
ślatujom jabka
pod kryka co dzierża w gorści

MIROSŁAW KOWALSKI

DROGA BES POLA

Jak se ida drogom bes pola
niy nerwują się, że wszyn dzie ciaplyta.
Dyć to jes ino
mozaika z marasu, kolein i kałuż.
W kałużach jak w źradle
Przełondo się niebo
I słońce dociepuje pora wejrzeń.
Niyroz umi wyszczelic spod nog
szpliter słońca odbity mpaikom.
Niy gorsza się, że prosto w ślypia.
Dyć to jest ino
promień, kiery budzi stokrotki.
Jak ida takom drogom.
to szukom nieba z jaskółkom
i kapliczki w cierniowyj koronie akacji.
Zaszczycony ukłonym stracha na wroble
daja pozor na kałuże i stokrotki.
Niy szukom tu raju na ziymy.
Dyć to jes ino
droga bes łąki i pola.

KAPLICZKA W POLACH

Wiejsko bielono kapliczko
z daszkiem z szyndziotów na bakier
klynkajom tu dziecko i starzik
i kwiecie się kłanio wszelakie

Szumiom ci psalmy pszynice
i trowy rosom świnycone
na Poński Anioł w południe
z wysoka dzwoni skowronek

Bukiecik z giynsich pypmkow
niesie dziecina pobożno
dymbowy Jezusku w kwiotkach
i Matko Bosko przydrożno

Snujom się prośby wrzykane
w łąki rozkwitłe i pola
pacierze niesom się z wiatrym
po łąkach po rantach po rolach

Bielisz się jasno kapliczko
jak brzożka w lasku lipowym
jakby z Wroblami siod Anioł
na daszku szyndziotowym

Jeden z kamiynio tu schodek
dwie belki niy heblowane
szpara na pucu łod środka
z kwiotkow zastonił różaniec

Biydno polno świętynio
kapliczko przy wiyjskij drodze
durch ukojynio tu szukom
po ziorko nadzieji przichodza

WSPOMNIYNIE

Miołech ci kiedyś dwie omy,
kochane dobre staruszki.
Niyroz mi dały na bratza,
na kino, bombony i gruszki.

Lotołech jim za to po wągiel,
krtofle nosiłech z pywnicy,
a łone zaś cisły mi sznity
ze swojskim masłym z maślnicy.

Miołech dwóch dziadkow pocziwych,
kochane to były starziki.
Jeden mioł w klotkach basztardy,
a drugi se czimoł kroliki.

Lotołech jim po cygarety
do budki za winkłym łotwartyj,
mogłech se za to futrować
kroliki i gryfne basztardy.

A potym mijały nom latka,
jesiyne i wiosny śmigaly,
a babki z dziadkami za rajom
w łostatnio rajza się brały.

W bszynne wspominom jich noce
i łezka mi krynci się w łoku,
a wtynczos skondyś łoni godajom:
niy ślimtej ty mały guptoku.

Nom się tu krziwda niy dzieje,
skończ nos ślimoku żałować,
tu z samym Ponboczkiym mogliymy
po Raju se szpacerować.

Wiyom, że jim dobrze jes w Niebie,
jo ino się pytom cichutko,
czy majom tam pełno grodzka kartofli
i wągla w kołkastli pełniutko.

BOJKA

stygnie nom to
co przigoni wiater

jak to bydzie sezamie lotworz się
to dobrze
bydziesz ksiynżniczkom
wezma cie w podniebno rajza
na lotajoncym dywanie

a jak to jednak bydzie grosz do grosza
to tyż dobrze
dydymy se szporować
bele ino grosiki i ziorka

a ty
bydziesz mi ksiynżniczkom w džinsach
wezma cie w rajza z rugzakiym
pod wiater i piechty

zawsze
w połotanyj jakli i w trampkach
na kole
i w z biydom dogonionym ałtobusie
na zakryntach przed nimi i po nich
bydziesz mi ksiynżniczkom
zawsze

pozawiyrom już łokna
niych nimi niy szarpie tyn wiater
pamiyntej że niy śmiesz mi stond
za żodne skarby
ulecieć z kierymś wichrym

CHLEBA NASZEGO KAMIYNNEGO

połosprawiom ci kiedysik łożyymi
kieryj starzik wydziyroł chlyb
z głumbokich ciymnych gordzieli

kłod go na stoł
i chlebym woniała chałpa
nojfeścij po kożdym piytnostym

a stoł był mocny dymbowy
z blatym porzniyntym miyjsce w miyjsce
i pamiyntoł jeszcze bochny
z niyjednego starego pieca

a chlyb był twardy jak skała
twardy jak czułe ryncce starzyka
i czorny jak niebo
zaciongniynte gardinom dymow
i kurzu z ponurych hołd

a ziyimia rodziła kominy
i na familokowych fynsterbretach
zawsze szło nakrykłać palcym:
Z. S. + M. K. = B.W. M.
(oma niyroz ściulała za to szmatom
ale niy za fest)

a do łokiyn zagładały hołdy
mielimy tam szportplac
wembley z supkami z pukeltaszow

a starzik prosto spod ziyimi
szed futrować i głoskać króliki
potym znad talyrza z żurym
zaglondoł w telewizor
i pieronił pod nosym na wieści
z pypmka dowodzynio prl-ym

a chałpa z przilepionym łogrodkiym
stoła pod niebym z gardinkom
i woniała chlebym

kiedysik połosprawiom ci łożyymi
łoży niebie chałpie królikach
i sznitkach kamiynnego chleba

jeszcze ci dziołoszko połosprawiom

RZEŹBIORZ

łod downa wielbił jesiony
w drzewach miyszkajom świyni
bezto rzykaniym był las
i raja klonow przy drodze
wiatr łobracoł liście skarbczyka

nic się niy biere z niczego
spod bruszonych dłot
zbiyroł iskry
nepomukom na aureole

we wieczor
na chwała polnyj kapliczki
zdrzewiałyymi rynkami
wydobywoł zbawiciela
z ciała dymbu

ŚWIYCZKA

świt
tak jak downij
przisiało na piyntach
zadziwiony lotym jaskółki
drzewa poleku jak codziyń
podwijajom pod siebie swoje ciynie
ale wiater gwizdo trocha inaczej
w bażołach na tosiyroconym łowisku
prziszcziglimy trowa
na placu i w łogrodku
ławka przy chlywiku to ino ławka
a wyglondo choby durch czekała
pies dalij jakiś łogupiały
ale nauczył sie w końcu
źrić z innyj rynki
a my machnymy po głymbszym
wypijemy trocha piwa
po gorści łez nazbiyromy niyroz
pod wiadomo kierom wiyrbom
a nasze koła
bydymy teraz zawozić na serwis

INO NIY TY

jak byda to jo...
to może się wysuje
trocha piosku z poru starych ksionzek
może zgupiejom psy
bo cicho zawyje ksiynżyc
-nocny kompan łod poezji i kieliszka
niy mitryńz wtynczos złotyj lakfarby
ino przinoś roz za kiedy coś stamtond
trocha liści patyk abo kamol
łobwione halnym wiatrym
abo coś z nojbliższego lasu
z pola
nie szukej mie za bifyjym
niy wyszczegej we fusach
na dnie szolki
ino co wieczor łobserwuj ksiynżyc
jak byda to właśnie jo...
a jak ty...
zaczasnom sie wszyskie łokna
i kamyń sie kieryś rozbeczy
pudzie se fort bez jednego słowa
Dobre Coś co miyszkało za piecym
pudzie bez słowa
jak jednak bydziesz to ty...
ale wtynczos
niy łodlatuj za daleko
pamiyntej że tam przida
zapolej czasym niyspodziano gwiazda
(na przykład: jako światełko taszlampy
łod formona z Wielkiego Wozu)
i czekej na mie zaroz za ksiynżycym
jak niy dej Boże
bydziesz to ty...

MIOŁEŚ SYNEK ZŁOTY ROG

prześnione na jawie
w krotkich portkach dni smarkate
z gorściami pełnymi wiatru
szukanego po polach
chlyb z tustym i maślonka
żabie dołki chabozie bażoły
kożde lato przemyrdane z Burkiym
dziadek forka i Kasztan
to było ponad wszystko
kulanie sie pod gorka
potym Kasztan bez skrzydeł
furgnył w doł
z nimi i z forkom
dobrze smakowoł wiater
doprawiony roz sianym roz akacjom
piyrsze flinty z łodpustu
piyrszy skłodany pitfok
piyrszy roz łodkryte
nagie prowdy
z kory łoszkrobane
giynsi dożarte
larmujonce gupie
i nadżistane durch przed lałbom
ale co tam giynsi
stary strych i strachy na lachy
ani to szkietko ani kamol
zasuszony szmatyrlok
placpatrony
goło baba z gazety
piórko
- świynce świynctości
skryte za belkom
zmiyndzy warkoczow podchabiony
piyrszy kusik
po chacharsku bele jaki

ale na wieki ważny
jak przisiyngi i zaklyncia
utopione we studni
a jak się już potym wyrosto
z krotkich portek i placpatronow
cichnom wtynczos żabie dołki
kusi wiely świat i hulej dusza
przigaso ksiynzyc w kałuży
blicujoncy neonym przecińiony
kabriolety jadom a niy forki
szczewiki na glanc i cuda na kiju
wycackane wszystko
dyć coś się noleży
łod życie
a jak i to się przeżarło
powyłaziło koźdym bokiy
to naroz łobejrzeć prziszło
jak daleko poradzom łodfurgnonć
konie bez skrzideł
już nawet srybrnym kabrioletym
niy dognoł Kasztana
z dziadkiym na force
na ławce niy było Burka
jak to
niychby chociaź te giynsi
niychby nawet ten cołkiym zadżistany
kochany plac przed chałpom
a tu nic..
ani koppruch niy bzyknie

POZBIYRANE W TROWIE

przynoszom je tukej wiatry
jesiynne
wiosynne
inne

przipinajom do fortek balasek
do kympek trowy
skłodajom w rymy
do ciaplyty wciepujom

słowa - liście
słowa - piorka
pruszki sniegu
ziorka piosku
słowa - niy słowa
poważne
dziecinne
inne

blade
niynowoczesne
bele kaj pociepniynte
potargane wiatrym
nikomu niypoczebne
niywyglancowane

zbiyrom je po kryjomu
do baniastyj flaszki po tincie
mogom się jeszcze przydać
na pożółkłe pisanie

KARTKA ZE STAREGO KALYNDORZA

w zielonych ławkach z ekniyntym blatym
jak na szpyndlikach doczekiwało się lata
cynzurka do szufłodki i w kont pukeltasza
ze szczynścio szumiało pod myckom
choby się fortka lotwiyrała do raju

wtynczas jeszcze trowa
umiała siyngać
do karku
dziyń po dniu płynął zielonom rzykom
w mlyczach i szmaterlokach
ktoś kto chyba miał dusza artysty
modrymu niebu
do chmur przypinoł skowronki

do samego września
cichymi wieczorami
wielkim wozym
jeździł ksiynżyc po niebie
i rozsiywoł świynty spokoj

pukeltasza leżała se w koncie

DRUGO KARTKA ZE STAREGO KALYNDORZA

jeszcze się z ksiynżycym
łaziło po drzewach
jeszcze niyroz szarpaty bebechami
roztomajte guguty habione
ale już poleku
niy każde czorne było takie czorne
biote niy zawsze było już tak blank biote
z niyjednych skrzydeł
posuło się piyrze

jednak fuzbal
to dalij była nasza mantra
atlantyda zymia łobiecano i złote góry
grało sie czy rogi elwer
i aż się zećmi

w kryjówce za babcynom lałbom
szlojder i pyjter-karty
abdykowały na korzyść
piwa jabola i szpotrów

trocha zdziwionymi ślypiami
paczało sie na coraz wyraźnijjsze szpary
w rubych solidnych murach
pomału stowało się jasne
że nad chałpami
niy do sie przelyż po tynczy

a nojtrudnij było uwierzyć
że te wszystkie piegaty kozy
ze szlajfkami we wosach
nawet niy wiadomo kiedy
jakiś pofyrtany czarodziej
zamiyniać zaczon
w nike z samotraki
wenus z milo

EWELINA KUŚKA

PNIOK

Jo je tyn spodek łod stroma
co kludzi w gora chrube baniate
łozkubane ze kory abo
niepodarzone powykryncane
gałynzie we kierych rysawo
wiewiórka mo chałpa z drzewianom
delowkom kachlokiym i biołym
bifejym

i jeszcze co siongo ku chmurom
szpiczate liche gałazeczki co się
kolybiom i trzepią na nich zielone
gardinki liścio sztrykowane mazglatymi
szłapkami bladych gonsionek
kiere latoś skludziły się skonś

jo je tyn spodek ze stroma co ciągnie
do zymie hormijom twardych korzyni
jak wongiel kiery jeszcze niy widzioł
blysku dnia bo jo je tyn spodek ze stoma
mianowany przez nikierych pniokym

PROZNY BANHOW

Suche glazjy ślimtajom o szmyra
i że krze sie śmiejom nad jejich głowami
yno cilip krotkimi szłapkami pochalo ich
czasym a starystrom siwy łobeżrany
bez ciche chroboczki do im konsek ciynia
kierymu przajom.

łobejscane ściany starego banhowa straszom
prozny zimny kachlok i yno kajś miyndzy
drotami zdo sie że czasym cojs loce zgrzipi
i piszczy podane do tego gitercuga
nafolowanego wonglym z umrzitej niedowno
starej gruby.

Z CAJTONGA WYJYNTE

Bezmała chachor, kiery wynod knif
coby klupać do dźwyrzi samotnych starek,
godać, że do heftu spisuje woda,
a potym zadławoczyć ich i zebrać im
cołko pyndzyjo jeszcze ni ma chycony

Kryja do szranku wszstki szpagaty szale
i stare hołzyntregi po Alojzie noże styrkom
na spodek postolika pod biksom z tyjym.

dzisio rano somsiód przypryczoł wielko
tomata je okrągło jak bal. spominom łobrozek
z pon Boczkijm. pod szłapami mo tako tomata
na kierej modre ciapki i szlajfki rzyk zielone
pućki jak stromy z cołkiego świata.

mono go zajrza jak byda furgać ku wyrchu
terozki mom tomata macom jom łod spodku
i z wyrchu grzych byłoby jom zjeść. mono
jom poboda ale yno bagnetym po Alojzowej
wojnie.

Pon Boczek czasym tak żgo do naszej tomaty
aże żgo. lygna se dzisio gibcij mono
pozaglondom na telewizor bo co to robić jak
bajtłe za łoknym ściskajom sie w anfartach
a chachary grasujom po samotnych starkach.

żodyn niy spomni jaki boły gryfne żodyn niy
chce tyju z biksy w postoliku. pozaglondom
na binder po Alojzie abo lepszy schronia go
do romy bo dycko lepszy chuchać na zimne pra?

O GLASCE TYJU

O przociu niy musisz wiela rozprowiać
eli mosz go w pojstrzodku
ujec Johan
Ukłodom na nowo byszteki
po cichu, coby niy klupać.
Zawarza w gorneczku ci tyju
i byda na nowo cie słochoać.
Choć znom twe choroby za rajomkaj
łupie, kaj swyndzi, kaj poli,
zawarza nojlpszy ci tyju,
bo wiyim już co robić jak boli.
Czasani wysiednom mi nerwy,
strzaskałabych wszystko w bifyju,
a wtynczas już wiyim co mom robićzawarza
w gorneczku ci tyju.
Siedzimy przy naszym alblumie,
kaj stare fotografije,
jo wtynczas najnardzij się lynkom,
że tyju już niy dopijesz.
Pucuja ta glaska na nowo,
rachują ci pile przed nocom.
Zawarza ci tyju na wieczor,
kie gwiozdki ci w łoczach tak skoczom.
I wejrza na ślubno sypialka,
zegłowki pogłoszcza se rynkom
i rzykom, byś dzisio tyj dopioł
jak przed Pon Boczkiym se klynkom.

ANNA MORAJKO

WIZJA LOKALNA...

PRZY ULICY ROMANTYKA SŁOWACKIEGO

a jak już ta dziółszkaze zdjyncio rozplotła warkocze,
łobulyli tyn dom, w kerym je chowała,
wyrombali łokna, bez kere zawždy tak dugo czekała na ta piyrsko
gwiazdka,
rozwałyli mury, w kerych te wszyske blank wielkie i małe marzynia
mieszkały...

a jak rozwalali,
wielkie, mocne auta wjechały na plac,
na kerym już niy bołogotymbi łod starego paszka,
zostawiyli gruz, maras i cegły nikomu do niczego...
już nic...
i na nigdy...

miyndzy jednym a drugim mrugniynciyem
cza zamknąć tyn łobroz,
by niy zleciół z łzom...

i...niy ma Słowackiego
minół jak tyn piyrszy, co to chciał się poświęncać,
ale musiał minąć

z garstka uczuć w rynce,
z pełnym bólu sercym
i wspomniyń o ... domu
ida ... niy wiym kaj

PRZEPIS NA ŚLĄSKOŚĆ

żeby napisać o tym, jak nom się sam żyje,
to cza by pokazać
religio

by namalować o tym, jak się sam radzimy,
to cza by łopedzić
historia

a coby wyrzeźbić ta siła, kero je sam od zawsze
to cza by pożykać
zdrowaśka

EPILOG HISTORII W DOMU Z CZERWONEJ CEGŁY

zaś oma siadła przy stole i wzięła różaniec,
matka stoi przy łoknie i udowo bezpłacz
słysząc kroki zygara, kedy jako jedyny kajś idzie
a wieści o nim
dali brak

oma zmiyńnioła miejsce,
rynca ji skostniały, co tak ścisko paciorki, co by wszystkie były,
matka wsparła o szyba widzi ślad swych łez
słysząc kroki zygara i...
łosprowioł o ludziach, kerych wszyscy szukali, kedy słysząc ich
było
matka długo płakała i ścisnęła różaniec,
kery oma ji dała,
całując Go najprzod.

ANDRZEJ MYSTEK

CHLYB S PIEKAROKA

Słuchom cie chlybie s piekaroka,
Słuchom cie krupicznioku czorny,
Kiej swoja historyjo smakiym łosprowiosz,
Chrupko krusta krzypi beraniym
O naciostku z kierego zaczon kwiść łon
-Chlyb poprzony dłońmi stareczki,
A, krzyżym przez starzyka oznaczony
Nim pierwszo sznita ostoła ukrono
-Bo taki u nos zwyk.
Doł mie Ponbóczek ludziom-chrupi chlyb,
A ptokom doł moje kruszki,
Coby i prosty szarobury cimpel
Mioł szansa posmakować szczynńcio.
W Piekarokach downo dotliły się iskierki
Póki co
Yno tyn Rudzki godka odzyskoł

BOGDAN NOWICKI

GIZDY

kaj te gizdy popitały
przecaśki już nie idymy na raub
niy ziyromy się na polu
i niy skokomy bez łogiyń
niy lotomy za lipstami
i niy pijomy ksiynżyca z beczki
ze szlojdra w wieprzki nie szczyłomy
a z trudy nie sciongomy batek
przed anzugiyem niy chowomy się pod stołym
a w kosciele nie szczypijemy świąntych kartek
kaj te gidzy się popitały
czymu już razym niy mogomy
pofurgac nad światym?

WIŚNIA

Niy mog zech siyngnońć do
Wiśnie, słyszotech szelest
Gałynzi i echo.
Cosik mie wołało z drzewa,
Łogrod skrzypioł i trzaskoł
W moich kolanach, kiej
Broła mie na ryncce oma.
Zwyrtoł się wy mie wozduch,
Czuc było ziymiom i dyszczym.
W Krzach, hyn za rzekom
Furgały gardiny w łoknach.
Mój dom, do kierego ida cały czos
Zakwito wisniom na wiosna.

DYM

dym dym woniejący
dym dym lepki i schnoncy
na skorach zwierzont i w moym śnie
z łogniska, kaj barakorze piykli
kartofle z pola
tam durś trzeszczy luft
łobracany końskim wozym
z rozechniyntyh drzew
dym rosnie i pioskyim godo
że kaj niy furgnie to mu źle
gonia za nim we dnie i w nocy
a som Ponboczek już niy wiy
kiery jes bardzi siwy
jo abo łon

KAJ ŻEŚ JES?

Zazdroszcza drzewom
Ich spokoju
Mie rozsadzo tynsknota
Za czystym łobrusym
Skrzypioncym szrankiym
I kompotym uważonym z dynie
Przez oma

Myśla kaj by sie tu łobrócić
W kere łokno bliknońć
Żeby już niy lecieć na łeb na szyja
Na tym nojlepszym ze światow
Trzymo mie jeszcze od opy kryja
Choć nożym w plecy los mie
Dźgnoł fest aż do dziurawygo syrca
Pod łopatkom

Za płot ze sztachet
Wyleciały trzy worki
Moich żalow do Ponbóczka
A Krzycha durś siedzi na tym somym
Schodku z gymbom łostatni dziewicy
I przesuwo palcyma do krainy zapomniynia
Paciorki różańca

Chlyb z tustym
Koncek wuszta
Szolka kawy zbożowy
Z niydopitom samotnościom
Pszajom mi kedy łobrocony do zadku
Widza jak słońce tonko się
W kończyckim lasku
Anioł Stróż w Alojzowych gaciach
Woło na cały głos:
Kaj żeś jes, kaj żeś jes bajtlu?

ŻOL MI

Żol mi tych nocy niyprzespanych
Przez moja mama
Co czeko kedy wroca
Z głowom łopartom o
Blat stołu we kuchni

Żol mi hazoków co pitnyły
Na pole i wcinajom niybiesko trofka
Pod łopiekom śwyntego Pjotra
Kery w moim kanarze znoloz
Wody Jordanu

Żol mi tych całych grzychow
Co wlażyły wy mnie przeklynte
Bezkurcyje aż po som krzyż
Że leża na plecach i yno gapia się
W gipsdeka

Żol mi pieca w kerym już
Niy nachajcują i bradruły
Kaj piykły sie słodkie gruszki
Przyniesione z raubu

Żol mi potopionych paci hajerow
W czornym mlyku wyngła
Za kerymi śmierć łązi
W dziurawych szołach

Żol mi barakow przeznaczonych
Do rozbiorki tam szamocze się
Syrce bielonych mrozem łonk
Bielszowic

NIGDY NIY DOJDZIESZ DO DOM

Nigdy niy dojdiesz do dom
Trowy obwionżom ci galoty
Byś czuł każdy krok
Za dnia udłowi cie noc

Nigdy niy dojdiesz do dom
Chycom cie żandarmy niychciany ch państw
Głos w pisk sie myszy zamiyni kedy bydziesz
Wyciongoł spod ksiynżyca keroś z tych nic niy
Warty ch gwiozd

Nigdy niy dojdiesz do dom
Matka żona i cera i ta kero żeś kochoł
Nojwiynicy wyniesom twoje klamoty
Za granica każdego miasta

Nigdy niy dojdiesz do dom
Rozharato cie szyna bocznego toru
I w cisza jynzyka sie schowosz z podwinyntym
Łogonym jak kundel kerego
Pan kopnoł

KOTEK BAZYLEGO

Miyndzy hamoziami niy umiy chycić dychu.
Stary Bazyl emeryt z noclegownie
Za plecami mo niy furgot szmaterloków
Yno banda łożyrokow, kero ściongo
Mu z pleców graty pozbiyrane z hasiokow
Na jabola.

-Kaj mosz lipsta?
Śmieje sie z niygo łożyrok, kiery piznoł
Za bajtla gowom w gelynder i beztoż
Nazywajom go "Śpikol", bo niy uros.

Stary Bazyl wyciongo z miecha kołoczek
-Mosz, jydz. Ty nawet niy wiysz, że nic
Niy mosz.

A potym, łobleczoney kiejbyś w promyczki Świynty
Paniynki, idzie w strona łobalonych szop:
Tam widzioł stare gardiny, kiere ktoś wyciepnoł
A w nich małego ślepego kotka, dla kerego
Były łone łogromnym morzym.

Weźnie go, a jak urośnie jedyn drugymu bydzie serce
Grzoł.

PACIERZ STAREGO HAJERA

Jeszcze łożostatnio szychta

A potym mogą zlecieć do szybu
Bez dno. Ło nic sie nie frasują, niczego
Niy chcą. Żodno Truda niy bydzie na mie
Blikać z łokna.

Na łonce szumiom gryfne kwiotki,
Kieby moje całe życie.

Leża w szpitalu i słysza jak chopki
Fedrujom pod ziymiom.

Chcą ich lobetrzeć z wyngło,
Jak mie moja łobciyrała, kiejżech
Przyszół ze szychty.

Niy, to jeszcze niy śmiyrć;
To łod ni miynke wosy czuja
Na plecach.

KWASEK

Za bajtla lubioł żech słażić do
Piwnice.

Siongoł żech wieko i po zmurszołych
Schodkach włazioł żech w chłód, kaj
Po ścianach posuwały się ślimoki.

Pełno słoików z kompotem syczało:
- Podź tu karlus, podź tu a siorbni się
Z nos.

Wielgo beczka stoła w rogu. Dźwigołch
Drewniano przykrywa. Dzbonkiem wyciskołch
Kwasek z kiszony kapusty.

I powiym wom krotko:
- Wszystko to cygaństwo poza kawskiyem
Od omy!

BARBARA POLITAJ

STARY FAMILOK

W ôdropanym familoku
Dźwiyrki zgrzipim we zowioasach
Cegła już straciōła farba
Niy ôbstoła w naszych czasach

Hań klopsztanga zaruściato
Sie niy doczko na klupanie
Dziecka tyż niy zaglondajōm
Ustoł śmiych i rojbrowanie

Ôkna zabite dechami
Niy paradzi tam gardina
Kōlik podpiyro familok
Widok jako horror z kina

Jyno ta matka natura
Kajś przy murze się ziylyni
Gynsi - pypkym przyôzdobio
Mojik kuko w proggu siyni

Tak mi jakoś w sercu scisko
Płaczka tyż sie w ôku krynci
Znałach jo tyn dōm za bajtla
Inkszy ôstoł ôn w pamiyńci

Czas za wartko przelatuje
Starość klupie fest ôklano
Toż by czowiek chcioł iś bnazod
Bajtłym sie ôbudzić rano

SZWOCZKA

Szwoczko zocno letnio frelo
Farbowane szaty szyjesz
We kwioteczki szmaterloki
Modrōm szlajfōm rzyki wijesz

Kajśik krauzki przy spōdnicy
Złotym słōnkym fest blyckajōm
Rzōndek knefli słodkich czereśni
Skworcōw czornych przismyczajōm

Płachty z trowy się ziylyniōm
Biōło modre z chmur lajbiki
Bezma cołki Ślōnsk ôbszyłaś
na zopaskach słōneczni,

Jegła wartko sztichy szyje
Niebo strzybłym sztikowane
Szwoczko zocno letnio frelo
Ôczy moje zadziwane

Ôd jasnoka aż do ćmoka
Ziymia cołko w szumnych szatach
Pōn Bōg doł ci ta robota
Miyłość bydzie za wypłata

INKSZY ŚWIAT

Miyndzy łōżkiem a gipsdekōm
Zawar sie świat mały
Miyndzy bōlem a kroplowōm
Anioły furgaty

W biołych szatach kajś na wiyrchu
Fiończynie słyszałach
Kej drzymałach umynczono
W śniku wygrywałach

Miyndzy łōżkym a gipsdekōm
Kajś wołanie kajś ślimtanie
Zimne jegły prujom żyty
Spomōż Panie

Świat sie zawar tukej inkszy
Miyndzy łōżkym a gipsdekōm
Szukom dźwiryzy macōm klamka
Dziynnje ze pokorom czekōm.

Już mōm, w gorsci mocno trzimia
Nowe życie bez przywyku
Siyły we tym yno prosza
Bo chca wygrać jako śniku...

WIERSZ

Szukom cie wyno w zegrodzie marzeń
We gorkim sercu i snożny duszy
Niy trza mi przeca festelnych wrażeń
Jyno słońeczko po wielgi burzy
Coby sie strofy tak układały
Jako pod tiulym wele paniczki
Coby na krzydłach janiōtów leciały
Huśtały na uszach jak zauszniczki
Wszystko we jedyn wiersz poskładom
Choby te sznitki w powszednim chlebie
Nabiere siły jak młyńske z wodōm
Furgnie ze dyngōm ku samym niebie

FARMAZONY

Łod kiedy gruba zawarli
I hajer Achim niy mo roboty
Śniom mu sie same gupoty
A to że jes marynorzym
I mo przed sobom łostatni rejs
Niczym sie niy frasuje
Niczego niy chce
Yno szum fal słyszy
Tam i nazod w hajerski gowie
Rozprawio sie o życiu
Ciyminym jak tabaka w rogu
Kiero uopa kurzoł w faji
I na wieczor popioł ściepywoł
Za łotwarte łokno
A tam czy zimom to czy latym
Łon durś ściepuje wyngel
Do wielki dziury kiero Ponboczek
Zowie swojym piyknyym świotym
"Kaj jes moj uopa"
Pamiyntom
Wytaf rynkom mlyko
Z wonsow. Bliknoł na
Cyferblat. Zaczol łoczymś
Godać. Hepnoł i wyzionoł
Ducha.
Izba się zwyrtał.
Gorki poleciały w kuchni.
I nocnik pisknoł pod łozkiym.
A młynek do kawy łobrazioł się
Jak to tak?..Kiery tera bydzie
Wy mie mielol twarde ziarna?..
Zmarło mu sie we wtorek. Popołudniym.
Zmar czy sie bezkurcyja yno schowoł?
Bo gołymbie furgajom jak co dnia
A w jego stary szopie nic niy ubyło.

BEZDOMNE

Ich gowy śmierdzą.
Wyłażom z krzokow kaj śpiom na gnijącym
Materacu.
Hasiokmaszketniki.
Chytajom co wlezie:
Kartony, biksy, flaszki
wyciepniynte mantle
I dziurowe fuzekle.
Gibzdeki wiszom na lufcie
Kaj idom.
Tam czekajom na swój
Cug.
Z łokna familoku widać ich jak
Lecom po grzewczy rurze
Na skraj nieba.
Kiery piyrwszy doleci
Tyn chyci sie na jazda
Do raj!

TYTUS KAMIL ROLSKI

* * *

Som w doma
belóntoł sie zech kajś
po strychu
znod drzewiano
kryka
po ujku Paulku
i zaruściato biksa
a w niyj kopyrta
roztomajte ujka poezyje
ausdruki "sioć trza
coby żniwować" abo
Tyjater życio na zowdy
zawarty"

musioł zech się zicnońć
do porzóndku
i bliknońć na ta rubo
lajstwa kaj hangnoł się
ujek Paulek
kryka trzimie się gorści
choby przyklajstrowano
istno trzecio rynku

pierona, eli tak łostanie?
zmaściot zech:
ta kryka to pukiel koždygo
łod kolybki po truła
mom terozki sztuba-
na wdycki

20.09.2010, Zabrze

* * *

Ujek Paulek
tyn najduch łożarty
na zdjyńciu
za staryj Polski
ciepie nupelflasza
w mamulka-
tako łostuda
a zdechlok zymstliwy
gymba mo szykowno
z szajtlikiym
nojmyńszy z familiji
a taki wrzawy
niyusuchliwy pyrtek
szpiluje szmaciokiym
z chopcami po placu

i tyn rojber
drabko łod życio
dostowo choby bergówom
bez łeb

Po Ostfroncie z ujka Paulka
momy yno łozkrobiny:
uślimtany lajerman
w krzokach zgrzypi holcbajnym
fyrlo w kastrolu
w kerym yno konsek jodła
zemlyty bez ta wielgo politika
kanonenfuter na karbinadle dla
utopca abo strzigi

Huncwoceni ujka Paulka
chyciło heksenszus
i terozki łobiyro sie
łobiyro

żodyn dochtór niy poradzi
żodyn floyster na ta niymoc
żodno zicherka niy chyci
tego co pitło

zmorził sie ujek Paulek
nikaj niy mo rad lyźć
po leku filuje z krzoków
na gryfne frele
abo szmaterloki:
o, tyn furgo z jednym krzydłym
kripel ajchniynty- choby jo.

Ujek na kepa wzión małowiel
a i tak się majtnął
choby rzić w kraglu
zół wi zół.

12.10.2010, Zabrze

ŁOSTATNIO BONKAWA UJKA PAULKA

potargano kfila
pitolenie szczaskanym
głosym
byz kamratów
-zjodło ich už pylica
i fto to godo
i fto czeko
i kery sie už wyrzchtował

u Ponbóczka
gro łorkiestra
zygorek wancki cisnóm
a rzić swojskij roboty
zowdy gotowo
nachytać.

4.10.2010, Zabrze

* * *

poszoł kajś tyn świot daliy
łostawił mie samygo
w to roztomiło kfila
abo podciepnoł choby
kukowka inkszymu
ptokowi coby to łon się
belontoł w tyj klatce
-tyn mo jeszcze siła
w gorkiy łod bolączi
rynca trzimom
łostatnigo ceskigo
musza łoddoć go
na drugiy brzygu
szłupna się yno kornusa
i mogą po leku chycić się
wiosła, pra?

Zabrze, 25.09.2013

* * *

rojbrowaniy mom tyż rad-niy yno tyn smak kusików
łod gryfny dziotchy
w chlywiku ujka Ewalda
(-ton tyż sam už je-)
rube króle, "dupioki - wyżeroki"-
jak godoł ujek kery potym z efu słoł nom pakety
z nutelom- durś mioły mode - a my
pierunym dobro swojsko leberka
w tym placu woniało trowa
i buterblumy do królów
za bajtla boły to szmaki
gryfniejszy łod frelek
zmaraszony szmaki
lotanio po dyszczu
słoniola z kapsy łod Tinka
abo Czornygo z Zandki
kerygofater som robiol tyn
futer biedoków
w bratrurze z solom i magom
ja, rojbrowaniy mo smak
kerygo się niy zapomino
zimny smak zeltra
w gorkiy popołednie
i zaś bych się wzion
pomaszkeciol z frelkom
w chlywiku kaj rube króle
żerom buterblumy i trowa
yno niy mom už czasu
chlywika
i dziotzski
z kerom bych się zapomniol
ło świecie kerygo niy wpuściol żech
rań

Zabrze,25.09.2013

* * * (MOJ DZIYŃ)

tak po prowdzie to
chcą się siednoć przy łogniu
pogodać ze starkom
starzikiem kerzy už
sam som
przed kerymi ludkom
mojej familiji
tracom się z gowy czopki
i jich przaniy słysza
z zawartymi łoczami
niy godajom wielayno
to co trza
siednoć się
przy łoknie
badnoć się jak z Czasym Pónbóckiyom
żegno się
Dzyń.

Zabrze, 25.09.2013

EWELINA SOSKA

CMENTARZ MATER DOLOROSA

Cołki świa dzisiej nom się zmiynio
A banka rajzuje jak przed laty
Wysokie słody, drzewniane siedzynia
Na cmyntorz jedzie dziadek puklaty

W bance starka spokojnie się drzymie
Drzwi otwarte, wiater wieje po wosach
Przyglondo sie bioły chryzabtymie
Łostatni przystanek.
Cmyntorz Mater Dolorosa.

Jo stoja na cmyntorzu Mater Dolorosa
I pora minut wśtuchuja sie w cisza
Szron zatrzymoł sie na moich wosach
Kaś z dala "Cisza" na trombce słysza

Wele moi gymby leki obłok pary
Czuja wiater na plecach jak Anioła dotyk
Jo godom "To jest cmyntorz stary
A ta kaplica - tyn styl to neogotyk"

W kaplicy pochowane są szczątki ks. Bonczyka
Wiater bawi sie we moich wosach
Jemu już od lot gro niebiańsko muzyka
Łostatni przystanek.
Cmyntorz Mater Dolorosa.

ROMEL

Z tynsknotom zyrkom kas tam za siebie
Do czego tynsknia - chyba dziś niy wiym
Widza kaś w sercu tyn romel stary
I zapomniane już downo cary
Romel się trefio zawsze w niydziele
Nojsompiyrw Suma w naszym kościele
W procesji ludzi idzie niy mało
Prawie tak samo jak w Boże Ciało
Kozdy tam miejsce mo przypisane
Jedyn przed drugim nigdy niy stanie
Niy byda tukej rządzić za wiela
Bo doma obiod, tak jak w niydziela
Nudelzupa, komport, modro kapusta
Do tego jeszcze rolada i kloska.
A potym kołocz. No i bon kawa
Romel - do bajtki przeca zabawa
Teroz na spacer już przyszła pora
Budy się ciągly aż do Kościoła
Dzisiej inaczy a tamtym czasym
To sie kończyły pod samym lasym
A na tych kramach same maskety
Takich już dzisiej nie ma. Niystety
Oblaty, makarony, ślepe zygarki,
Ze gumy myszy, z bombonami fajfki
A na tych sztandach tam wele górki
Szło kupić pajda z tustym, kwaśne ogórki
Tego tyż dzisiej jest mi szkoda
Bo tyż szło dostać z ogórków woda
I niych żodnego dziś to niy dziwo
Tam szło kupić we flaszcze piwo
Była loterio Zuzkom nazwano
Na ni szło wygrać to samo:
Gliniane konie, gliniane koty
No i pierścionek ze modrym okiem

Na pustym placu kaj było pole
Stoły na trowie same karasole
Gondole, „dzikie auta” i takie łódki
Ino do bajtli karasol, malutki
Na samym srodku stoł zawsze keciok
Niy jedyn z niego na zol tyż zleciol
A jak wtoś mioł dość karasolow
Były szisbudy ze zdjynciyem Zorro
A we ty flincie krzywo szczerbinka
By na pieniądze naciągnąć synka
Były tam blumy z piórek kogucich
Kryncilo sie tam tyż kupa ludzi
Tam sprzedowali cukrowo wata
Co im jom zawsze kupowoł tata
Były balony, obrozki świynte
I jo to wszystko jeszcze pamiyntom

ZOLYTY

(zdarzenie prawdziwe)

Człowiek był mody, w gowie gupoty
Szlach sie Alejkom za jednym chopym
Na spacer niy szła zech pod przymusym
Bo był naprowda gryfnym karlusym
Jo zech sie rwała z akacji listki
Pszaje...niy pszaje...i już po wszystkim
On już był starszy, jo tyż niy dzieckiy
Siedli pod bukiym my na ławeczce
I on mi naroz miłość wyznaje
I godo do mie - "Jak jo ci pszaja"
Chciał mie pościskać i dac kusika
Patrza...o on...pod ławkom zniko
Co bydzie dali - oblecioł mie strach
A nasza ławeczka zrobiła "trach"
(ciynżaru uczuć niy wytrzymała
I tak po prostu się połomała)

BRYFTRYGIER

Kiedys bryftrygier brify nom nosił
Wtoś roz do roku naszkryfloł cosik
Że nos pozdrowio ze wsi czy miasta
Że dyszcz kajś leci, że uschła asta

Dzisiaj już żodyn brifów niy pisze
Bo na komputerze klepie w klawisze
Dziś SMS-y som i E-maile
Nawet na świynta niy sle się kartek

A nasz bryftrygier durch torba dźwigo
On już mo pukel i łazi krzywo
Na nogach karlus prawie się stanio
Nosi reklamy. No i wezwania.

BERNARD ŚMIGAŁA

NASZA ZIYMIA

Ziymio nasza, ślónsko ziymio,
tyś jest sercym naszym, duszóm!
Wielge skarby w Tobie drzymióm
i łod downa ludzi kuszóm.

Wszystko, z czego profit majóm,
Wyrrywajóm z Twego łona.
Nóm - apfale zostowajóm,
luft i gleba zajadzóno!

Do Twyj krziwdy-dzisiej wiymy-
tyż my rynka przikłodali.
dzisiej w piersi się bijmy,
że my Ci tak wyrzóndzali.

A Ty, jak surowo mama
-choć my Cie niy szanowali-
brónić sie umiałaś sama
i dowiałaś nóm "popalić"!

Niyroz strachu napytałaś,
jak pynkały nasze dómy.
Pucym z gipsdeki sypałaś,
ściepowiałaś szolki z rómy...

Dyć my sami tymu winni,
bo my sie niy sprzeciwiali!
Pozwolali my, by inni
nami tu reskyrowali!

Już niy dómy Cie rabować
ślónsko ziymio, matko nasza!
Prziszół czas, by wyrojmować,
ta "Masztalnia Augiasza"!

Trzeba nóm dochodzić swego,
krok po kroku, niy po złości!
I poleku dóńść do tego,
by łopraty czimać w gorści!

By sie lepi nóm tu żyło,
już podrzinać niy bydymy
- tak, jak do teroska było -
asty, na keryj siedzymy!

apfale - odpadki
luft - powietrze
zajadzóne - zatrute
wyrzónczać - krzywdzić, dokuczać
napytać strachu - wystraszyć
puc - tynk
gipsdeka - sufit
ściepować - zrzucać
szolka - filiżanka
róma - półka
reskiyrować - rządzić, rozkazywać
wyrojmować - wyporządzić, uprzątnąć
masztalnia - stajnia
łopraty - lejce
gość, gorść - ręka, dłoń
asta - gałąź

KÓNCERT JANKIELA

Bóto cymbalistów wielu,
ale żodyn s nich niy śmioł zagrać przy Jankielu!
(Jankiel, bez cołko zima, kajsik się dekowół,
teroz, ze sztabył wojska, nogle przywandrowół).
Wszyscy ło tym wiedzóm, że na tym insztrumyncie,
żodyn mu niy poradzi, w grajfcie czy w tałyncie!
Proszóm coby zagroł, już mu smyczóm cymbały:
Żyd sie wymiguje, że mu rynce zgrabiały,
że łodwyknół łod granio, że gańba łod ludzi
i już bokym chce śmiatać, dyć to Zosia widzi
i już drónżki mu niesie na biolutki dłóni,
kerymi Żyd cymbałów swych zajtami dzwóni.
Zaś drugóm rynkóm, po brodzie chalo starego
i cicho, paślawie zagaduje do niego:
"Dyć to moje smówiny, tóż zagrej, Jankielu.
Niyroz żeś łobiecycwoł grać na mym weselu!"
Jankiel kiwnół gowóm, dugo niy doł się prosić,
bo żodnymu na świcie tak niy przoł, jak Zosi!
Siod se na szymelku, już mu kludzóm cymbały,
czimie je na klinie, cołki szczyńściym skołczały.
Jak tyn stary wojok, ale sztramski i hyrny,
zdo sie łodmodniały, choby bardzi wyzgerny!
Choć już downo niy prziszło mu się dułelować,
wiy przeca, że swóm rynkóm, rod by powojować!
Już po bokach szkolorze przy cymbałach klynczóm,
strojóm zajty na nowo, probujóm i brzynczóm...
Jankiel, z przymrużónymi na poły łoczami,
siedzi cicho i drónżki zacisko palami.
Łoroz spuściół je i piznół taktym złowiyszczym,
potym gynsto siyk zajty, jak ulywnym dyszczym!
Fest sie wszyscy dziwujóm, dyć to ino próba,
bo wnet przerwoł i na wyrch dźwignół drónżki łoba.
Zaś gro, a dronżki robióm tak lekutke ruchy,
choby sztrajfło we zajta krzidełko łod muchy.
I słychać ciche, ledwo słyżalne brzynczynie,
a muzyk w niebo patrzy, czeko na natchniynie...
Wejrzoł z góry, insztrumynt łokym łotaksowoł,
dźwignół rynce, spuściół, w drónżki dwa wycyłowół...
Wszyscy sie zdziwiyli, gruchnyło dźwiynków tela,
choby łoroz zagrała janczarsko kapela!
Łodezwały sie dzwónki, czinele, bymbynki;
Polónez Czeci Maja!- Słychać skoczne dźwiynki!

Radościóm dychajóm, radościóm uszy pojóm,
dziołchy chcóm tańcować, chopcy tyż niy ustojóm!
Staroskóm te dźwiyunki myśli w przeszłość zaniósły,
w te lata szczyrńśliwe, jak to Synat i posły,
po dniu czecigo maja, w magistrackij zali,
zgodzónego z narodym króla przywitali.
I jak wszyscy śpiywali: "Wiwat król kochany!
Wiwat Syjm, wiwat Naród, wiwat wszystkie Stany!"
Teroz drapciyjsze takty, tónów podwojynie,
nogle - akord fałszywy, jak szlangi syczynie!
Jak grzit zielazła po szkle, łobeszło ich mrowie,
pichła kajś uciecha, zakryncyło sie w gowie!
Zmarkotnieli suchacze, na chwilka zwóntpiyli.
Niy sztimuje insztrumynt, eli miszcz się myli?
Dyc niy myli sie muzyk! Naskwol poszarpuje
ta zdradziecko zajta, melodyjo fałszuje!
Coroz głośnij słychać tyn akord skabocóny,
przeciw inkszych akordów zgodzie wymierzóny.
Aż Klucznik sie kapnót, rynkami zakrył lica
i wrzeszczy: "Znóm! Znóm głos tyn!
To jest Targowica!"
I pynkła na łostatku ta zajta łoszkliwo,
teroz ciynciyjsze tóny, choć mónci, urywo...
Pociepnót ciynke, piznót we rubsze, mocniyjsze,
jakesik larmo słychać, coroz to głośniyjsze!
Słychać marsze wojska, haja, szturmy, szczyłanie,
jynki dziecek i matek...Słychać babów wajanie,
bo im sie przypómniała, z płaczkami boleści,
rzeż Pragi, co znały z śpiywek, z łopowieści,
rade że miszcz na kóniec zajtami wszystkimi
zagrzmioł, głosy zdusiól, choby wbiól je do ziymi!
Ledwo co suchaczy łopuściyło zdziwiynie -
zaś muzyka inkszo. Noprzód jakeś brzynczynie,
leke i ciche. Ciyńko zajta zajynczała,
choby mucha z pajónka neca się wyrwała.
Dyc zajtów durch przybywo, rozsuty się tóny,
łónczóm sie, kuplujóm w akordów legijóny!
Tak złónczóno, zwiónzane, skuplowane dźwiyunki
ukłodajóm sie w nutki tyj rzywnyj piosynki,
ło wojoku - wandrusie, kery borym, lasym,
idzie głodny, borajstwo i przimiyro czasym.
I legnie pod nogami kónika wiernego,
kery nogóm wygrzebie mogiła dlo niego.
Staro to pieśniczka, wojokóm wielce miyło,

zarozki jóm poznali, cicho się zrobijło.
W koło miszcza stanyli, czasy spóminali,
jak to kejś, po powstaniu, Łojczyzna chowali.
Ta pieśniczka śpiywali, jak szli na kraj świata,
spóminalóm te duge ponyiwyrki lata,
po lóndach i morzach, po pustyniach, na mrozie,
miyndzy ludźmi cudzymi, kaj niyroz, w obozie,
jankor w nich przywoływoł tyn śpiyw narodowy.
Teroz myśli kajś błóndzóm, pospuszczali gowy...
Ale wnet je dźwignyli, słyszóm coś inkszego,
bo miszcz takty pozmiyniół, gro coś weselszego.
I juzaś wejrzół z wyrchu, łokym zajty liznół,
rynce złónczót dokupy i we dronżki piznół!
Siyty miszcz w te pizniyncie musioł wrazić wiela,
bo zajty bóto słychać, choby blaskapela!
Z trómbów znano pieśniczka ku niebu furgnyła,
marsz dobrze znany: "Jeszcze Polska niy zginyła!"
"Marsz Dąbrowski, do Polski"- i wszyscy klackali,
i wszyscy "Marsz Dąbrowski" chórym łódśpiywali!
Muzyk, choby sóm swoji dziwiół się piosynce,
wypuściół drónżki z palców, dźwignół na wyrch rynce,
poleciała mu z gowy mycka futrowano,
furgąła siwo broda, bez wiater targano,
rube wargi na gymbie dziwnie zczerwiyniały,
spod kudłatych brwiów łoczy wrzawo mu błyskały.
Dyć jak sie spotkały z Dąbrowskiego łoczami,
zapełniły sie wnetko żywnymi płaczkami.
"Gynerale - powiedzioł - dugo Litwa nasza
czekała na Ciebie, jak Żyd na Mesyjasza!
Śpiywym zapowiadali cie swoim śpiywoki,
jako cud niybieski łobwiyszczali proroki!
Żyj i wojuj nó m wodzu "-
- godoł i durś szlochoł,
bo choć Żyd, to jak Polok, swo łojczyzna kochół!
Dąbrowski mu rynka podowoł i dziynkowół
a łón wodza grisowoł i w rynka całowoł...

oryg: Adam Mickiewicz, Pan Tadeusz (frag.)

TATA

Pamiyntosz tata, jak my fusbal grali,
ciepali cegłóm - fto ciepnie dali?
Jak ześ mie uczót jeździć na kole?
Piyrszy żech z bajtli jeździot we szkole!
Jak my w namiocie spali na wczasach,
jak my pływali łódkóm w Wilkasach?
Jak ześ mie uczót pływać "Na Bagrach",
jak kara zrobióś mi na kugłagrach?
Jak my na hołdzie puszczeni drachy
abo jak uczót ześ mie grać w szachy?
A jak my naskwol się ringowali,
Jak łoba w Talu ryby chytali?
I móg bych tak bez końca wymiyniać,
fantazyrować, snokwiać i "ściyniać" ...
Wszystko to moje płónne życzynia,
"fantasmagorje", wyobrażynia!
Ło wiela bółbych dzisio bogatszy,
kebych móg tego richtich doświadczyć!?
Wdziynczny bych Ci bót do końca świata,
jak byś bót sy mnóm we tamtych latach!
Ale Cie przy mnie wtedy niy było,
marzyło się ino, po nocach śniyło!
Eliś bót bardzi potrzebny w niebie,
że mi Pónbóczek wczas zabroł Ciebie?
Ciyńzko spokopić, czym się keruje
Bóg, jak do Siebie nos łodwołuje?
A jo wiyw swoje, widza po latach,
wiela dlo bajtla gelduje TATA!

STARZIKOW FAJKA

Pamiyntom, w chałupie dycki była haja
skiz tego, że starzik Ludwik kurzót faja.
Śmieciót sztracheclami, do kołkastle spluwoł,
i swondym ze fajfki wszystkich nos zatruwoł.
Wedle mamy - wszystko tabakom śmierdziało,
zaś wedle starzyka - tabakom woniało!

Fajek starzik miot z dziesiyńc - małe i sroge,
jedne ańfachowe, a insze - blank droge!

Jedna miyndzy nimi fest była wercito,
wyciągano łod świynta, we szranku skryto.
Przeszlo meter dugo, cybuch z biołyj laki,
mógło wlyżdź do niego sztwierć funta tabaki!

Złotym sztrichym cybuch bót przilozdobiony,
w pojszczodku łobrozek, w lace wypolóny:
niymiecki wojok, pikelhałba na gowie,
stoi z szablóm w gorści przy srogij flakówie.

Niyjedyn roz, w świynta, przyszło nóm wysuchać
powiastki starzyka - historii cybucha...
łozywioł sie wtedy, łoczy mu blyszczały,
prawiót nóm, a wnuki z przejynciym suchały...
Jak to we Francyji dzielót cybuchami
krómprinc, jak sie żegnoł z oficijerami.
I jak łón, choć ino w randze gyfraitera,
erbnót bót tyn gyszynng od oficijera...

Potym eklerowoł, jako to się stało,
jako mu tyn cybuch erbnóńc się udaoł:

"Bez dziyń się wojoki w okopach chowali,
Wieczór, za potrzebom, lecy kaj "siodali".
Porzónnd keryś wojok nadepnót na "mina",
toż na gwołt trza było wykopać latryna!

Co dziyń, to sie głymbszo latryna stowała,
po poru miesińcach - niemal przebiyrała!
Bóło, jak tam siedziół oficyjer pruski,
prosto w latryna prasknół szrapel francuski!

Już by oficyjer sie z smiertkom pogodziół,
kebych jo tamtyndy prawie niy przechodziół!
Znod żech się bez cufal tam na podoryndzi
i słyszoł jak wojok w belowie lamyndzi!

Choć sztyńks bół studiosi, fuknół żech do bryje
i pó móg istnyemu wylyżć z opresyje!
Tyn hałptman mi potym festelnie dziynkowoł
i, by sie łodwdziynczyć, cybuch podarowoł".

Starzikowo fajfka sie niy zachowała,
Dyc gyszichta ło nij w pamiyńci łostała.

ŚLÓNSKO GODKA?... TO JO I TY!

Naszo ślónsko godko, mowo ukochano,
bez samego Boga jes żeś nóm zadano!
Ty żeś wycyckano ze matczynym mlykym,
tyś na moja dusza nojlepszym jest lykym!

Jak ci niy przoć, godko, jak niy mieć cie w zocy,
kej na ślónskie słówko szwincujom mi łocy?!
Jak mi sie przydarzy usłyszeć kajś ciebie
- kaj yno to bydzie - wiyom, żech jes u siebie!

Dycki byda s tymi, co ło ciebie stojom,
boś ty jes i byłaś ślónskości ostojom!
Zadbom ło two snożność, boś okludno była,
tego co bez lata styrane - wyzbyła!

Wielu dzisio niby to po ślonsku godo,
a bebło po polsku, ślónski akcynt dodo,
końcówkami ślónskimi, to wszystko "łomaści"
i takim to szimlym - ślonsko godka paści!

Na to zgody niy ma, trzeba to wypłynić,
Ślonzoka - soronia, stereotyp zmiynić!
Żeby ślónsko godka była szanowano,
Musi być okludno, z soróństwa wyprano!

Niy trza nóm dźwiyrzami miyszakń godki grodzić,
Ale s nióm szyroko ku ludzióm wychodzić!
Lekszy bydzie bydzie po ślónsku godac we jawności,
jak niy bydzie w godce przeklyństw, łoszklivości!

Pudzie godac bez gańby we sklepie, w urzyndzie,
w robocie, na drodze, w kościele i ...wszyndzie!
I pamiyntej! Godka do truły pokłodosz,
jak poradysz, ale po ślonsku niy godosz!

Tyż piyrzo rzecz - godać, uczyć godki dzieci,
drugo - jom bildować, wyciepać s nij śmieci!
Tela ślónski godce każdy s nos dac może,
cołkom resztóm niych sie zajmnom luminorze!

PODSŁUCHANE PRZI GRODIE

„Witom cie Mónde! Co to się stało,
że cie do groty dzisio przignało?
Dyć ruski rok żech cie niy widziała,
to mało co bych cie niy poznała!”

„Witej Marika! Dyć, co Sobota,
przychodza rzykac tukej, na grota!
Ino żech latoś ciyngiy chorowoł,
bezto żech się tu niy pokazowoł.”

„Jo tyż już porzykała dwa razy,
kwiotki żech powstrykała do wazy
i zaś wspomniynia łażóm po gowie
to tych, co leżóm tu, na kerchowie...”

Liczó! żeś, Mónde, wielu ło stało
z tych, co ta grota z nami stawiało?
Kerzy zwozili z hołdy rajmowa,
czy rozrobiali z tobóm maltowa?”

"myśla, że z cołkij trzydziestki - piynciu,
poru we Rajchu - razym z dziysiynciu!
We hameryce - Antek i Yma...
i to już wszystko, wiyyncj nos niy ma!”

„Niestety, tak to już jes, czowieku,
wszyscy sie wykuszomy poleku!
Do Bóg, sie jeszcze wszyscy trefiemy,
to się dokładnie porachujemy!”

„ponoć, skiż sześćdziesionotyj rocznicy,
farorz bajstluje tref na świetlicy!
I mo przijejac ftoś ze Kuryji,
by się pokłonić Pannie Maryji!”

„To czym, sie, Monde! Do października!”

„Zdrówka winszują! Chow się Marika!”

*Objaśnienie:
24 października 2014 r. mijo 60 lot, jak został poświęcony
Grota Matki Boskiej z Lurds przy godulskim kościele.*

LAUREACI
2009 - 2014

Laureaci

„Konkursu poetyckiego po ślonsku - im. ks. Norberta Bonczyka”
za lata 2010 - 2014

VI edycja

wyróżnienie I stopnia: Pan Krzysztof Kokot, Pan Bogdan Nowicki,
Pan Tytus Kamil Rolski

wyróżnienie II stopnia: Pani Barbara Gromotka, Pani Ewelina,
Pan Mirosław Kowalski

VII edycja

I nagroda: Bernard Śmigąła

*(w roku 2011 konkurs został przeprowadzony w formule
Turnieju Jednego Wiersza, gdzie poeci recytowali swoje wiersze,
a oceny dokonali autorzy i zgromadzona widownia)*

VIII edycja

trzy równorzędne wyróżnienia I stopnia: Pan Mirosław
Kowalski, Pani Ewelina Kuśka, Pani Barbara Politaj

trzy równorzędne wyróżnienia II stopnia: Pani Anna Morajko,
Pan Krzysztof Kokot, Pan Bogdan Nowicki

wyróżnienie: Pan Bernard Śmigąła

IX edycja

trzy równorzędne nagrody: Pan Tytus Kamil Rolski, Pan Bogdan
Nowicki i Pan Mirosław Kowalski

cztery równorzędne wyróżnienia: Pani Barbara Politaj, Pani
Ewelina Kuśka, Pan Andrzej Mystek i Pan Bernard Śmigąła

X edycja

I nagroda: Pan Bogdan Nowicki

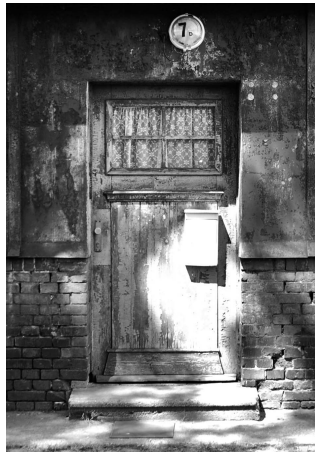
II nagroda: Pan Mirosław Kowalski

III nagroda: Pan Krzysztof Kokot

równorzędne wyróżnienia: Pani Ewelina Soska i Pan Bernard
Śmigąła

SPIS TREŚCI

Przedmowa	5
Krystian Gałuszka	6
Wiersze	9
Barbara Gramotka	10
Krzysztof Kokot	11
Mirosław Kowalski	21
Ewelina Kuśka	34
Anna Morajko	38
Andrzej Myster	41
Bogdan Nowicki	42
Barbara Politaj	51
Tytus Kamil Rolski	57
Ewelina Soska	64
Bernard Śmigala	69
Laureaci 2009 – 214	79